

УДК 378.147

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДИК В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

О.Р. Журба¹

асистент кафедри англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: Ok_zhurba@ukr.net

ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДИК В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОЙ ЛЕКСИКИ СТУДЕНТАМИ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

О.Р. Журба

ассистент кафедры английского языка для технических и агrobiологических специальностей,
Национальный университет биоресурсов и природоиспользования Украины

USE OF INTERACTIVE METHODOLOGIES WHILE TEACHING THE STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALITIES A PROFESSIONAL TERMINOLOGY

Oksana Zhurba

Lecturer, Department of English for Technical and Agrobiological Specialities,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

У статті розглянуто особливості та специфіку застосування інтерактивних методик викладання фахової англійської мови у вищих спеціалізованих немовних навчальних закладах, наведено приклади практичних вправ з використанням інтерактиву, які спрямовані на активізацію мовленнєвої діяльності та засвоєння професійної іншомовної терміносистеми студентами технічних спеціальностей. Доведено доцільність використання практичних вправ, орієнтованих на вивчення та накопичення професійно-орієнтованої англомовної лексики і активізацію творчого мислення студентів.

Ключові слова: фахова термінологія, англійська мова за фаховим спрямуванням, інтерактивні вправи, комунікативна компетентність.

В статье рассмотрены особенности и специфика применения интерактивных методик преподавания профессионального английского языка в высших специализированных неязыковых учебных заведениях, приведены примеры практических упражнений с использованием интерактива, направленных на активизацию коммуникативной деятельности и усвоения профессиональной иноязычной терминотомии студентами технических специальностей. Доказана целесообразность использования практических упражнений, ориентированных на изучение и накопление профессиональной англоязычной лексики и активизацию творческого мышления студентов.

Ключевые слова: профессиональная терминология, профессиональный английский язык, интерактивные упражнения, коммуникативная компетентность.

The article deals with the specific features and use of interactive methods of professional English teaching in higher non-verbal specialized educational establishments, the examples of practical interactive exercises aimed at enhancing speech activity and learning a foreign language professional terminology by the students of technical specialties are given. Thus, the expediency of use of practical exercises aimed at studying and accumulating professionally oriented English vocabulary and intensification of creative thinking of students is proved.

Keywords: professional terms, professional English, interactive exercises, communicative competence.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Завданням сучасної вищої школи є забезпечення процесу отримання

систематизованих знань, умінь і навичок майбутніми фахівцями різних галузей на якісно новому та ефективному рівні. Але основною проблемою залишається пасивність та інертність студентів у процесі навчання, оскільки не всі навіть найсучасніші педагогічні технології, методи та засоби можуть в повній мірі забезпечити високу активність навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання. Сучасна вища школа стикається з проблемою формування активної позиції особистості, формування вмотивованості та інтересу в студентів до вивчення традиційних теоретичних дисциплін. Тому процеси активізації навчально-пізнавальної діяльності у вищих навчальних закладах з урахуванням спеціалізації та особливостей навчальних програм є одним з основних та пріоритетних напрямів поліпшення навчально-виховного процесу.

Необхідність досягнення якісно нового рівня підготовки фахівців зумовила розробку та запровадження нових напрямків, форм та засобів у процес навчання студентів з іноземної мови. Суть вимог, які ставляться сучасним вищим навчальним закладам у процесі підготовки фахівців з філології, полягає в забезпеченні навчального процесу мовленнєвою спрямованістю. Відповідно, завдання викладача уже постає не як просте репродукування і відтворення навчального іншомовного матеріалу, а у стимулюванні студентів та спрямуванні їх до активних дій, залученні до розв'язання комунікативних завдань, а отже – застосуванні прийомів навчання, що дають змогу кожному брати участь у мовленнєвій діяльності, а також розвивають у них мовленнєву ініціативу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі проблемам активізації навчання присвячено чимало досліджень. Свій внесок у цій галузі науки зробили такі вчені-педагоги як М. Бірштейн, Т. Тимофєєвський, І. Сирожина, С. Гідровіч, В. Рабальський, Р. Жукова, В. Буркова, Б. Христенко, А. Смолкіна, А. Вербицький, В. Ефімова, В. Комарова [5].

Деякі вчені-психологи досліджували і глибоко проаналізували інтерактивний аспект спілкування (Г. Андрєєва та Б. Ломов).

Дослідженнями проблем застосування інтерактиву в процесі навчання були присвячені роботи О. Єльнікової, Г. Коберника, О. Коберника, Т. Кравченко, М. Крайньої, Г. Кривчикової, В. Мельника, Л. Пироженка, О. Пометун та інших. Вони обґрунтовують і доводять доцільність використання інтерактивних методів для посилення ефективності процесу навчання.

Виділення невирішених раніше проблем. Попри достатню кількість наукових досліджень щодо специфіки вивчення економічних, юридичних, медичних, художніх та інших терміносистем, проблеми методики викладання фахової англійської мови для технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах шляхом використання інтерактивних методик та їх впровадження у навчальний процес залишаються невирішеними. Таким чином, **метою даної статті** є дослідження особливостей застосування інтерактивних методик вивчення фахової англійської терміносистеми студентами технічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Сучасний агроном, механік чи фермер зобов'язаний знати іноземну мову, щоб легко спілкуватись та співпрацювати з іноземними партнерами та інвесторами. Застосування нових технологій у навчанні англійської мови сприяє кращій зацікавленості нею студентів будь-якої спеціальності чи курсу. Сучасна молодь прагне пізнати світ по-новому і завдання викладача – допомогти розвинути цікавість щодо вивчення мови та розвитку інтелектуальних здібностей студентів. Сьогодні студент агробіологічних спеціальностей часто сприймає процес вивчення англійської мови як необов'язковий та непотрібний. Тому використання інтерактивних методик навчання набуває популярності у викладацькій практиці.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що основна мета, яку дослідники висувують у процесі застосування інтерактивних методів, полягає в тому, щоб сформувати в студентів уміння самовизначатися, контролювати свою навчальну діяльність щодо поставлених завдань, домагатися певного результату й вибрати найбільш раціональний шлях пошуку необхідних для цього засобів

розумової або організаційної роботи, щоб стати самостійним суб'єктом навчальної діяльності [4, с. 109].

Необхідність забезпечення комунікативної спрямованості навчання студентів технічних спеціальностей вимагає розвитку та удосконалення всіх видів мовленнєвої іншомовної діяльності і була затверджена у відповідних нормативних документах. Основна увага при цьому має надаватися розвитку вмінь здійснювати всі види мовленнєвої діяльності: слухання – розуміння (аудіювання), говоріння, читання, письмо. З цією метою рекомендується використовувати спеціальні інтерактивні методики, насамперед сюжетно-рольові ігри, роботу в парах і невеликих групах. Таким чином, основна мета навчання іноземної (англійської) мови за фаховим спрямуванням вбачається в розвитку у студентів здібностей використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу, формуванні в них умінь і навичок іншомовного спілкування для досягнення високого рівня комунікативної компетенції у своїй галузі [2].

Інтерактивні методи побудовані на діалозі (полілозі), міжособистісній взаємодії, що перетворюють студентів на активних суб'єктів навчального процесу, спроможних активно включитися до пізнавальної діяльності на засадах самопрагнення, самовияву, емоційно-позитивного ставлення і самостійного досягнення навчальних цілей. Завдання викладача полягає не в простому репродукуванні іншомовного матеріалу, а в стимулюванні активності студентів, залученні їх до розв'язання комунікативних завдань, застосуванні прийомів навчання, що дають змогу кожному брати участь у мовленнєвій діяльності, а також розвивають у них грамотну мовленнєву ініціативу.

З метою підвищення ефективності навчальної діяльності студентів з самого початку заняття ми пропонуємо використовувати метод «мозковий штурм», що включає елементи проблемності. В даному випадку, це запитання викладача: «*What type of problems can affect motorcycles?, What type of wear affects how a motorcycle reacts with the ground?*» [1]. Такі види завдань стимулюють студентів до активного мислення, самостійного пошуку теоретичних знань та активного висловлювання з використанням фахових термінологічних одиниць..

Найефективнішими для вивчення іноземної мови вважаються ігри-вправи, оскільки вони орієнтовані на закріплення вивчених протягом заняття лексичних одиниць, граматичних конструкцій та сталих виразів, а також закладають основу для подальшого розвитку комунікативних навичок студентів. Прикладом гри-вправи, яку досить часто використовують в практиці педагоги вищої школи під час вивчення фахової англійської мови є :

With the partner, act out the roles below. Then switch roles.

Use language such as:

How about the....?

So do you think it ...?

We'll also need to....

Student A: You are a mechanic. Talk to student B about:

Student B: You are a mechanic. Talk to student A about the damage to a motorcycle

- *The damage to a motorcycle*
- *What needs to be repaired*
- *If the motorcycle can be ridden [1].*

Доцільним також буде використання тієї ж самої схеми гри, але уже студентам потрібно буде підбирати синоніми, омоніми, пароніми тощо. Це дозволить студентам активізувати іншомовну фахову терміносистему шляхом його практичного застосування та сприятиме ефективному запам'ятовуванню специфічних лексичних одиниць. Прикладом такої вправи може бути:

Match synonyms:

1. *circular*
2. *to make*
3. *tube*
4. *to come up*

- a) *to move round*
- b) *round-and-round*
- c) *gasoline*
- d) *to cause*

5. to fire	e) to rise
6. to go round	f) pipe
7. petrol	g) to ignite
8. power	h) to draw in
9. to shut	i) to start
10. to let out	j) to operate
11. to work	k) energy
12. to suck in	l) to put off
13. to begin	m) to close

Здебільшого такого виду вправи потрібні для поглиблення, осмислення й закріплення навчального матеріалу. Підхід до навчального процесу, який ґрунтується на взаємодії суб'єктів навчання, в нашому випадку – інтерактивних засадах навчання студентів технічних спеціальностей, ґрунтується на використанні їх власного досвіду, взаємодії з безпосередньою сферою майбутньої професійної діяльності. При такому навчанні роль студента зростає, оскільки він уже бере участь не лише в отриманні професійних знань в галузі, але й у пошуку, розвитку і перетворенні набутих теоретичних знань в практичні навички й уміння. Як показує практика, навчання в парах чи групах є значно ефективнішим. Це стосується не лише академічних успіхів студентів, але й інтелектуального розвитку студентів, адже такі якості командного працівника як вміння допомагати один одному, знайти істину разом, вирішити певну проблему, радіти успіхам і визнавати свої невдачі завжди є необхідними передумовами для успішної професійної діяльності у майбутньому. А для викладача це унікальна нагода організувати навчальний процес використовуючи творчий підхід як до студентів, так і до навчального матеріалу. Прикладом вправи, яка дозволяє організувати командну роботу студентів із вирішенням практичних завдань щодо вивчення фахової технічної термінології буде наступна [1]:

Place the words and phrases from the word bank under the correct heading.

Word bank: clutch lever, swingarm, fork tube, shift lever, throttle, triple tree, shock absorber.

<i>Front suspension</i>	<i>Rear suspension</i>	<i>Controls</i>

Прикладом вправи, що активізує критичне мислення студентів та слугує джерелом для розширення фахового термінологічного словника за умов читання, перекладу та їх обговорення, є:

Match the words (1-7) with the definitions (A-G):

1 deposit	5 excessive
2 varnish	6 chain tension
3 inflate	7 battery tender
4 give out	

A more than usual

B a device that maintains an electrical charge

C a solid substance that forms in a liquid

D to break or become unusable

E how tight or loose a chain is

F to force air into a tire

G a substance created when gasoline evaporates [1].

Усі наведені нами інтерактивні методи та приклади їх реалізації на практиці з метою активізації іншомовної мовленнєвої діяльності та закріплення фахових іншомовних термінологічних одиниць, правил і явищ не є вичерпними та не можуть застосовуватися відокремлено, – потрібно розробляти методіку комплексного поєднання інтерактивних методів для більш ефективного та якісного формування комунікативної компетентності в студентів технічних спеціальностей.

Висновки. Тенденції розширення міжнародного співробітництва, а відповідно, міжкультурної комунікації, зумовили появу нових вимог до фахівців технічної галузі: бути активними учасниками іншомовного професійного спілкування, досконало володіти правилами мовленнєвої поведінки під

час комунікативного процесу. Таким чином, перед науковцями і педагогами вищої школи постає проблема забезпечення максимально високого рівня сформованості комунікативної компетенції у студентів-філологів зокрема.

Метою засвоєння мов є оволодіння мовними та мовленнєвими засобами спілкування, участь у міжкультурній комунікації, а також творчий розвиток особистості й незалежності людини в суспільстві. Завдання викладача у цьому процесі полягає в використанні в своїй педагогічній практиці якомога ширшого використання різних методів і засобів навчання, які активізують навчальну та пізнавальну діяльність студентів в процесі вивчення фахової англійської мови; в стимулюванні зацікавленості предметом та матеріалом, який викладається. Використання методів і засобів залежатиме від багатьох факторів. Не ефективно постійно користуватися традиційними методами і системами навчання, бажано експериментувати, випробовувати нові прийоми та засоби з урахуванням вимог сьогодення, щоб досягти оптимальних результатів.

Наведені приклади показують, що інтерактивні методи доцільно і виправдано використовувати в процесі підготовки фахівців технічних спеціальностей, оскільки інтерактивні методи є перспективними технологіями у навчанні фахової іноземної мови та визначають діалог як провідну форму навчально-пізнавальної інтерактивної взаємодії. Це передбачає комплексне застосування відібраних за принципами комунікативності та співробітництва інтерактивних методів, засобів та форм навчання іноземних мов з метою досягнення оптимального результату.

Перш, ніж обирати методи навчання викладач іноземної мови повинен керуватися тими певними завданнями освітнього процесу, результати вирішення яких відповідають вимогам формування конкретних практичних навичок студентів. Практичні завдання, які побудовані на основі інтерактивних технологій в освіті дають можливість ефективно вивчати навчальний матеріал. Таким чином, створюються умови для вивчення фахової іноземної мови на якісно новому та високому рівні і створюються необхідні умови для використання цих сформованих навичок на практиці. Студенти вчаться спілкуватися, використовуючи іноземну мову лексику, беруть участь у дискусіях, використовують граматичні конструкції, активізують свій активний (пасивний) словниковий запас в процесі комунікативної діяльності.

Список використаних джерел

1. Jim D. Dearholt Mechanics / Jim D. Dearholt. – Express Publishing. – 2012. – с. 120.
2. Іванова О.В. Інтерактивне навчання студентів-філологів на заняттях із «Практичного курсу другої іноземної мови (англійської)» / О.В.Іванова – Актуальні питання сучасної педагогіки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 24-25 жовтня 2014) – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 60-63.
3. Пометун О. Як навчити учителів інтерактивних технологій: з досвіду проведення інтерактивних тренінгів у системі перепідготовки педагогічних кадрів / Олена Пометун // Управління школою. – 2004. - № 31 (79). – С. 22-26.
4. Пометун О. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко; За ред. О.І.Пометун. – К.: „А.С.К.”, 2005. –192 с.
5. Романовська О.О. Застосування методу проблемної лекції для викладання економічних дисциплін / О.О. Романовська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/Tipuss/2012_2/Rom.pdf
6. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі [Текст]: навч.-метод. посіб. / О. Січкарук. – К.: Таксон, 2006. – 87 с.
7. Шостак А.В. Использование методов активного обучения при подготовке студентов к инженерно-технологической деятельности: методические рекомендации / А.В. Шостак – К.: Из-во УСХА, 1989. – 102 с.

References

1. Jim D. Dearholt Mechanics / Jim D. Dearholt. – Express Publishing. – 2012. – с. 120.
2. Ivanova O.V. Interaktyvne navchannja studentiv-filologiv na zanjattjakh iz «Praktychnogho kursu drughoji inozemnoji movy (anghlijskoji)» / O.V.Ivanova – Aktualjni pytannja suchasnoji pedagoghiky: materialy

mizhnarodnoji naukovo-praktychnoji konferenciji (m. Ljviv, 24-25 zhovtnja 2014) – Kherson: Vydavnychyj dim «Gheljvetyka», 2014. – S. 60-63.

3. Pometun O. Jak navchyty uchyteliv interaktyvnykh tekhnologhij: z dosvidu provedennja interaktyvnykh treninghiv u systemi perepidgotovky pedagoghichnykh kadriv / Olena Pometun // Upravlinnja shkoloju. – 2004. - # 31 (79). – S. 22-26.

4. Pometun O. Suchasnyj urok: Interaktyvni tekhnologhiji navchannja: nauk.-metod. posibn. / O.I.Pometun, L.V.Pyrozhenko; Za red. O.I.Pometun. – K.: „A.S.K.”, 2005. –192 s.

5. Romanovsjka O.O. Zastosuvannja metodu problemnoji lekciji dlja vykladannja ekonomichnykh dyscyplin / O.O. Romanovsjka. – [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Naukova_periodyka/Tipuss/2012_2/Rom.pdf

6. Sichkaruk O. Interaktyvni metody navchannja u vyshhij shkoli [Tekst]: navch.-metod. posib. / O. Sichkaruk. – K.: Takson, 2006. – 87 s.

7. Shostak A.V. Yspoljzovanye metodov aktyvnogho obuchenija pry podgotovke studentov k ynzhenerno-tekhnologhicheskoi dejateljnosti: metodicheskye rekomendacyi / A.V. Shostak – K.: Yz-vo USKhA, 1989. – 102 s.